

24. Berga, Trosa sn, Hölebo hd.

Pl. 21.

Litteratur: L. 2056; N. Sjöborg, Saml. f. Nord. fornälskare III, s. 120, fig. 172, 173; Stephens, ONRM. I, 176, III, 29; Bugge, Tidskr. f. Fil. VII, 218, 244 f., 313 f., VIII, 193, X, 84, 97, 101; Aarb. f. nord. Oldk. 1867, 53; 1868, s. 65, 71 f.; 1870, 203; 1884, 92, 94; Wimmer, Runinskr. Opr. 93, 98, 132, 137; Die Runenschrift, s. 149, 155 anm., 160, 165, 303; F. Burg, Die älteren nord. Runeninschr. s. 98.

Runstenen återupptäcktes 1861 och står nu rest norr om Berga i Mellangärdet vid gårdesgården till en beteshage.

Ämnet är gråsten, höjden 1,50 m, bredden vid foten 1,10 m, tangerande toppen av runorna **fino** 50 cm.

Inskriften utgöres av två rader runor utan infattningslinjer. Den övre raden är vågrät, runorna läsas från höger åt vänster och utgöres av kvinnonamnet **fino**, fvn. *Finna*. 1 f är 11,5 cm lång, de övriga avtagande i höjd. På 1 f är övre bistaven 3 cm, den nedre 3,5 cm, når alltså icke upp i jämnhöjd med den övre, från vilken den divergerar. Efter **fino** finnes intet skiljetecken, ty en grop på dess plats kan icke vara huggen.

Den nedre raden runor är ristad uppifrån nedåt, läses likaledes från höger till vänster och utgöres av mansnamnet **saligastir**, med runor från 9—12,5 cm, följt av en huggen punkt i jämnhöjd med bistavarnas utgångspunkt i **Y R**. Det första **s** har fyra avdelningar, det sista tre; på **Y R** är staven något mer än 1 cm högre än bistavarna. Med **saligastir** jämför Bugge appellativet ags. *selegyst* Beow. 1545 »hospes in aula receptus», fvn. *Sal-dís*, *-garðr*, *-gerðr*, *-ný* och en av saliske lagens stiftare *Sala-* 1. *Sali-gast*.

Inskriften **fino saligastir** nämner alltså en kvinna och en man, *Finnō* och *Saligastir*, troligen man och hustru, som stått i något förhållande till stenen. Sannolikt är det de avlidna, över vilka stenen är rest, och icke de, som rest stenen. Jfr hurusom på N. æ. I. 19 Kjølevig-stenen den avlidne sonen nämnes först för sig i särskild rad och i de följande fadern nämner sig hava höglagt honom, ävensom M. Olsen, *Bergens museums Aarbok* 1911, nr 11, s. 25 ff. G. Stephens, ONRM. III, s. 29 ifrågasätter, att den ena maken dött först och fått sitt namn hugget på stenen och att det andra namnet inhuggits, först då även den efterlevande dött. Det vore väl i så fall mannen, som dött först, vars namn står längs stenens mitt och har längre runor, varemot **fino** undanskjutits åt toppen av stenen.

25. Långbro, Trosa sn, Hölebo hd.

Pl. 21.

Litteratur: B. 783; L. 848; Boije, Sv. fornminnesför. tidskr. V, s. 145.

Runstenen står på en hög backe vid västra vägkanten nedanför den ett stycke från östra vägkanten belägna Långbro.

Ämnet är gråsten, höjden är 1,37 m, bredden vid foten 1 m, slingans bredd 8 cm. Det i B. 783 som löst betecknade stycket är nu borta och saknades, säger Boije, redan år 1828 enligt uppgift av Ljung 3—232678. *Södermanlands runinskrifter*.

(i Upsala univ.bibl. handskr. saml. s. 114). Ristningen är grund. Ormslingans linjer äro delvis oklara, men det ser ut, som om alltsammans vore bildat av en av slingband nedtill sammanhållen orm. Ormstjärtens knorr har avgjort varit böjd åt motsatt håll mot i B. 783.

I L. 848 börjar inskriften med *kautra*; det är dock svårt att förstå annat än att 1—2 *ui*, som stå framför, skola vara runor, då de icke ingå i något ornament.

Efter 1—2 följer ett skiljetecken av ett lodrätt streck, följt av 3—8 *gautra*: och efter två streck över slingan 9—11 *auk*. Dessa båda streck tillhöra en korsande slinga, som är mycket oskickligt anbragt, enär det nedre strecket visserligen skall gå över slingan men jämte ett streck, som nu går under ungefär vid platsen för 8 *a*; det övre strecket borde hava gått under slingan och alltså icke varit synligt. Efter 20 *u* i 9—21 *auk*: *igialtr*: *au[k]* vidtog det lösa stycke i B. 783, som nu är borta, vars ristning sträckte sig till 38 *t* i *[s]taen*, av vilket blott nedersta delen är i behåll, 40 *e* har en fullt tydlig prick. 42—46 *pinsa* äro i behåll men av 47—48 *at* finnes blott övre hälften av *a* och möjligen toppen av *t*, varpå följer punkt och därefter 49 *s* och bistaven av 50 *u* i *su[ain]*.

Inskriften har varit följande med ur B. 783 hämtade runor inom [] och med säkerhet supplerade i antikva:

ui · gautra : auk : igialtr : au[k : usurr : pair : raistu : s]taen : pinsa · at · su[ain · fapur : sin]

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

Då 1—7 *ui · gautr* är nom. sg. av namnet *Vigōtr*, är 8 *a* sannolikt en felaktig förtidig ristning av 9 *a* i *auk*, som kommit i stället för den ornamentslinje, som här bort korsa slingan. I 22—26 *usurr* fsv. *Azur* betecknar 22 *u* nasalerat *a*, jfr *Runverser*, s. 18, not 8.

Översättning: Vigöt och Ingjald och Atsur, de reste denna sten efter Sven, sin fader.

26. Ytter-Stene, Trosa sn, Hölebo hd.

Litteratur: S. Boije, Sv. fornm.för. tidskr. V, s. 145.

S. Boije meddelar följande noggranna uppgifter om runstenen, som nu är inlagd i en bro norr om gården på vägen till Långbro.

»Ytter-Stene (ny, anvisad av godsägaren K. Schmidt).

I ett gärde strax norr om gården låg över ett dike en häll; vid täckdikning för några år sedan skulle denna undanskaffas, söndersprängdes i fem stycken och fördes upp till en backslutning norr om gårdet, hvarefter upptäcktes, att den sida, som legat nedåt, var runristad. Denna är ganska plan, men mycket vittrad och färig, liksom maskfrätt. Slinga (80 à 90 mm. bred) och runor äro grunda och ofta för vittringen svåra att dechiffrera. Stenens hela längd har varit 230 cm., största bredd 110 à 120 cm. och tjocklek omkring 20 cm. Intet felas utom några flisor i kanten mellan styckena. Ornamenteringens stil liknar Butil 779, 780, den högra.

Inskriften har jag läst sålunda:

† 4 ↑ 1) 2) . 3) † 4) N 5) * 6) N 7) N 8) † 9) . N 10) N . R † 10) † 11) † 12) † 13) † 14) † 15) † 16) B 17) R (N) 18) † 19) N R 4 †

1) Säker, ehuru högra qvistens öfre och större del skadad genom vittring. — 2) Staf tydlig, 80 mm. lång; skäres på 20 och 40 mm. nedifrån af djupa, breda, skrofvelkantade fåror, der den öfre, ungefär vinkelrätt, skär stafven, äro kanterna skrofliga: ej †, med stor säkerhet intet †, då detta på grund af den riktning det bort ega ej kunnat sammanfalla med fåran och eljest ej finnes. — 3) Osäker. — 4) Staf säker, skäres midtpå af en temligen bred skroflig fördjupning, i hvars kanter tyckas finnas spår af ändarne till ett †-kännestreck. — 5) Här- efter knappast punkt. — 6) Staf säker, mynnar ungefärligen 50 mm. från öfre slingranden ut i en vittrings- grop, som hufvudsakligen sträcker sig åt höger; båda kännestrecken synas säkra. — 7) Från den 90 mm. långa, fullt säkra stafven utgår 30 mm. uppifrån åt höger i 135 graders vinkel en fåra, ungefär 40 mm. lång, och